Załącznik Nr 2 do Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania na Narkomanii na rok 2009

Miejski system przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Podstawa prawna i merytoryczna systemu:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493),
- Rozpowszechnienie Zjawiska Przemocy w Rodzinie na Terenie Gminy Miasto Brzeziny – raport z badań przeprowadzonych w 2006 r. przez Centrum Edukacji, Diagnozy i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej „Progres" w Koluszkach,
- Uchwała Nr XVIII/10/08 Rady Miasta Brzeziny z dnia 28 lutego 2008 r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta Brzeziny na lata 2008 – 2014.

Wstęp

Problematyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie stanowiła dotychczas integralną cześć Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Od wielu bowiem lat na mocy ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi gminy mają obowiązek realizowania zadań związanych z przeciwdziałaniem przemowy w rodzinie. Wychodząc naprzeciw problematyce znęcania się nad rodziną powstała ustawa o przeciwdziałaniu przemowy w rodzinie. Dlatego, aktualnie gminy powinny corocznie uchwalać samodzielny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego założeniem ma być zarówno zwiększenie działań polegających na rozwiązywaniu problemów z zakresu przemocy domowej, jak i podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

1. **Przemoc domowa i inne szkody:**

   Przez „przemoc w rodzinie" należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób będących członkami rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

   Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele,

jakby nie postrzegając jej, jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Należy pamiętać, że przemoc domowa wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnieniem takich przypadków. W związku z powyższym rzeczywista skala tego zjawiska jest trudna do zmierzenia. Oszacowanie zasięgu przemocy w rodzinie jest możliwe m. in. dzięki procedurze interwencji uprawnionych służb o nazwie „Niebieskie Karty".

Z danych statystycznych dotyczących przestępczości na terenie miasta Brzeziny uzyskanych z Powiatowej Komendy Policji wynika, że na terenie miasta najwięcej przestępstw i wykroczeń popełnianych jest w rejonie osiedli znajdujących się przy ul. Przedwiośnie, Kulczyńskiego oraz ul. Staszica, Placu Jana Pawła II i Św. Anny, gdzie działalność prowadzą całodobowe sklepy sprzedające alkohol. W 2007 r. odnotowano 291 interwencji w sprawach związanych z przemocą w rodzinie. Skierowano do sądu 4 sprawy z aktem oskarżenia wobec osób oskarżonych o czyny z art. 207 § 1 k.k. (znęcanie się fizyczne lub psychiczne). Do końca listopada 2008 r. odnotowano 268 interwencji domowych. W 32 przypadkach zostały wszczęte procedury „niebieskiej karty". W okresie tym w Komendzie Powiatowej Policji w Brzezinach prowadzonych było 18 postępowań przygotowawczych w związku z przemocą w rodzinie z tego 8 zostało zakończonych aktem oskarżenia.

Z informacji uzyskanych z Sądu Rejonowego w Brzezinach wynika, że;

- W Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich do końca listopada 2008 r. przeprowadzono 62 spraw dotyczących zaniedbywania małoletnich dzieci przez ich opiekunów, w tym zgłaszane przez:
    - kuratorów sądowych – 22,
    - MOPS Brzeziny – 9,
    - szkoły – 3,
    - inne instytucje – 28.

Na terenie miasta Brzeziny w 2008 r. funkcjonowały 2 szkoły podstawowe, gimnazjum, zespół szkół specjalnych, 2 zespoły szkół ponadgimnazjalnych, liceum ogólnokształcące.

W szkołach podstawowych w 36 oddziałach szkolnych uczy się 754 dzieci. Obie szkoły maja opracowane procedury w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W Gimnazjum w Brzezinach na koniec 2008 r. w 17 oddziałach szkolnych było 431 uczniów, w tym 200 dziewcząt. Szkoła ma opracowana procedurę postępowania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W roku szkolnym 2006/2007 ujawniono 4 przypadki przemocy domowej skierowanej wobec ucznia, natomiast w roku szkolnym 2007/2008 odnotowano 2 takie przypadki. W wyniku podjętych działań rodziny uczniów objęte zostały opieką kuratora sądowego. W jednym przypadku dziecko umieszczone zostało w rodzinie zastępczej. W bieżącym roku szkolnym został ujawniony jeden przypadek przemocy domowej wobec ucznia, który został umieszczony w rodzinie zastępczej.

Do Zespołu Szkół Specjalnych uczęszcza 65 dzieci. W szkole zorganizowano 9 oddziałów szkolnych. Placówka posiada opracowaną procedurę w zakresie przemocy w rodzinie oraz stanowisko koordynatora ds. profilaktyki i niedostosowania społecznego. W 2007/2008 odnotowano 1 przypadek przemocy w rodzinie, w wyniku czego powiadomiono o powyższym Sąd Rejonowy w Brzezinach.

W zespołach szkół ponadgimnazjalnych w 21 oddziałach szkolnych było 510 uczniów, w tym 263 dziewczyny. Tylko Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 ma opracowana procedurę postępowania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Procedura obejmuje m. in. kontakt z policja, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, sądem, opieką społeczną. Obie szkoły monitorują zjawisko przemocy w rodzinie poprzez anonimowe ankiety kierowane najczęściej do uczniów klas pierwszych. W ubiegłym roku w szkołach nie ujawniono przypadków przemocy w rodzinie.

Do Liceum Ogólnokształcącego w Brzezinach uczęszczało 245 uczniów, w tym 145 dziewcząt. W szkole zorganizowano 9 oddziałów szkolnych. Placówka nie posiada opracowanych procedur w zakresie przemocy w rodzinie. W szkole nie odnotowano przypadków przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie była również przedmiotem badań w 2006 r pod nazwą: „ROZPOWSZECHNIENIE ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY MIASTO BRZEZINY”. Badania zostały zrealizowane metodą ankiety audytoryjnej (badania zbiorowe) Podstawowym celem badania było określenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Brzeziny. Badania jednak koncentrowały się bardziej na zjawisku przemocy wobec dzieci, choć odnosiły się również do problemu przemocy domowej w relacjach z dorosłymi członkami rodziny. Uczniowie pytani o to: „czy w ciągu ostatniego miesiąca zdarzało się im odczuwać ból fizyczny lub psychiczny z powodu poważnej krzywdy, wyrządzonej przez najbliższych” udzielali najczęściej twierdzących odpowiedzi.. Oscylowały one na poziomie 10 procent. Większy odsetek takich odpowiedzi zanotowano natomiast wśród dziewcząt z III klasy gimnazjum i II klasy szkoły ponadgimnazjalnej. Zwłaszcza w odniesieniu do ostatniej z wymienionych grup, gdzie do odczuwania psychicznego lub fizycznego bólu przyznało się ponad 27 procent ankietowanych dziewcząt, należy wyrazić oznaki niepokoju.

Badana młodzież częściej niż przemocy fizycznej doświadcza przemocy psychicznej. Poniższy wykres przedstawia przypadki słownego poniżania:

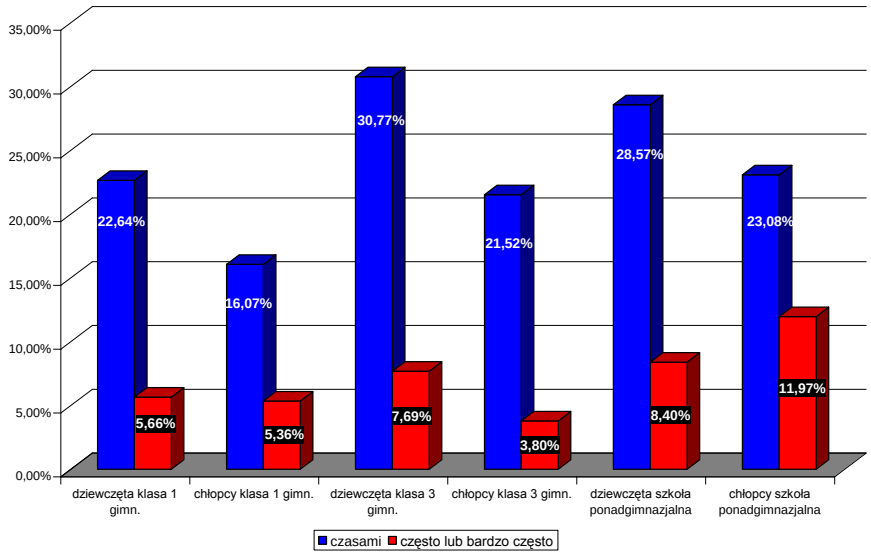

W każdej badanej grupie znalazły się osoby, które w swojej rodzinie były świadkami przemocy stosowanej wobec dorosłych. Poniższy wykres

przedstawia odsetek osób będących świadkami przemocy wobec bliskich osób dorosłych:

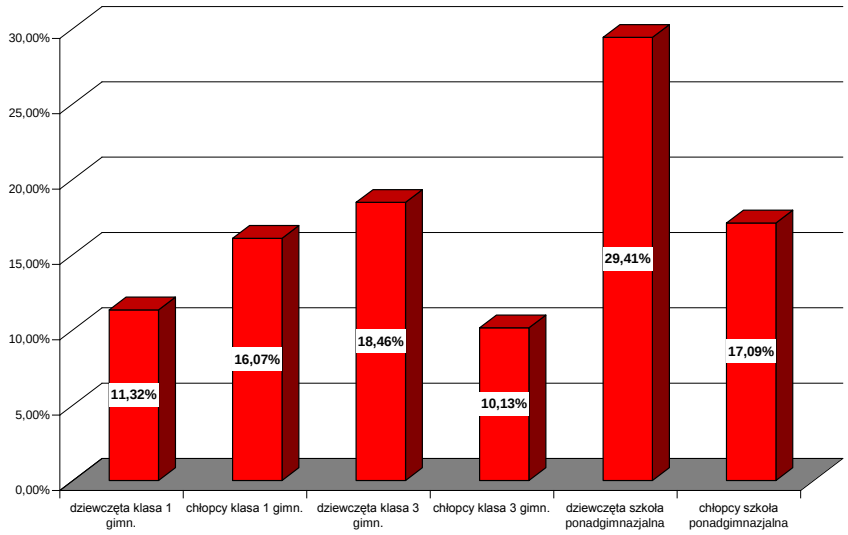

Jako ofiary przemocy najczęściej wymieniana była matka, rzadziej babcia lub dziadek.

Jako sprawców przemocy najczęściej wskazywano ojca, incydentalnie wuja lub konkubenta matki.

Nie odnotowano, znaczącej statystycznie, liczby przypadków szeroko pojętego wykorzystania seksualnego. Odpowiedzi na poszczególne pytania, sugerujące istnienie takich sytuacji, były pojedyncze (0, 84% – 3,8%) i mieściły się w granicach błędu statystycznego.

Na podstawie uzyskanych wyników oraz ich interpretacji zespół wykonujący badania sformułował m. in. następujące wnioski:

- Przemoc domowa na terenie miasta Brzeziny nie jest zjawiskiem marginalnym i dotyczy, co najmniej kilkunastu procent rodzin.
- Jako ofiary wymieniane są kobiety, zaś sprawcami przemocy są głównie mężczyźni.
- Znaczący odsetek dzieci doświadcza jakichś form przemocy ze strony dorosłych zarówno psychicznej, jak i fizycznej. Sprawcami przemocy są głownie rodzice (fizycznej - najczęściej ojcowie, psychicznej – obydwoje rodziców).

- Rozpowszechnienie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Brzezin jest porównywalne do rozmiaru tego zjawiska w innych gminach Polski. Formy przemocy, osoby będące sprawcami, jak i osoby krzywdzone, ujawnione w badaniach są dość charakterystyczne dla objawu zjawiska w innych badaniach.

Z informacji w zakresie przemocy w rodzinie uzyskanych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach wynika, że Ośrodek ściśle współpracuje z policją. W 2008 r. w 18 rodzinach z występującym problemem alkoholowym ujawniono przypadki przemocy w rodzinie. W razie ujawnienia przypadku przemocy w rodzinie MOPS podejmuje kontakt z policją, placówkami oświatowymi, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. Osoby pokrzywdzone kierowane są przez MOPS do placówek działających na rzecz ofiar przemocy w rodzinie na terenie województwa, których wykaz stanowi załącznik nr 2 do programu.

Z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzezinach w 2007 r. podjęło kontakt 47 osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Wszystkie osoby kierowane były do wzięcia udziału w samopomocowej grupie wsparcia. Natomiast dzieci z rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie kierowano do świetlicy środowiskowo – terapeutycznej.
Funkcjonujący na terenie miasta punkt konsultacyjno – informacyjny dla osób z problemem alkoholowych i członków ich rodzin, który jednocześnie udziela konsultacji ofiarom przemocy w rodzinie udzielił pomocy 7 ofiarom przemocy w rodzinie.

Planowane są cykliczne badania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie m. Brzeziny. Kolejne badania, w ramach ewaluacji programu, ujęte zostały jako zadanie na 2009 r. w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta Brzeziny na lata 2008 – 2014 i znajdą się w programie

przeciwdziałania przemocy w rodzinie w roku przyszłym. Zadanie to zostanie powierzone firmie zewnętrznej, gwarantującej obiektywną ocenę programu.

Analiza SWOT przemocy w rodzinie na terenie m. Brzeziny

MOCNE STRONY	***SŁABE STRONY***
– zdiagnozowana skala problemu, – prężnie działająca świetlica środowiskowo-terapeutyczna „Świetlik”, – przychylność władz samorządowych, – pedagodzy szkolni we wszystkich szkołach samorządu gminnego, – dobre funkcjonowanie pracowników socjalnych w środowisku, – aktywna współpraca z kościołem katolickim, – amfiteatr- integrujący społeczność lokalną, – aktywnie działająca Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, – dobre przygotowanie merytoryczne oraz doświadczenie zawodowe instytucji edukacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych, – dobrze działająca Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – dobra współpraca pomiędzy MOPS a MKRPA, – dobrze działające warsztaty terapii zajęciowej, – prężnie działające Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Naszym Dzieciom”, – aktywnie działające Centrum Wolontariatu, – powołanie koordynatora do spraw profilaktyki i niedostosowania społecznego przy Zespole Szkół Specjalnych	– brak pedagogów w szkołach ponadgimnazjalnych – brak placówki na terenie gminy skierowanej do osób z problemem przemocy w rodzinie, – bierność środowiska rodziców w sprawach problematyki przemocy w rodzinie, – ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu przemocy w rodzinie – skąpa oferta spędzania wolnego czasu przez młodzież, – brak współpracy między jednostkami samorządowymi, – nieformalne grupy młodzieżowe na osiedlach, – zubożenie środowiska, – zagrożenie wykluczeniem społecznym osób długotrwale bezrobotnych lub młodzieży kończącej szkoły, – brak innych organizacji pozarządowych zajmujących się problemem przemocy w rodzinie, – problemy związane z funkcjonowaniem rodziny, – brak szkoleń dotyczących problemu przemocy w rodzinie dla grup zawodowych mających kontakt z tym problemem, – brak lokalnego systemu przeciwdziałania

	przemocy w rodzinie.
SZANSE	***ZAGROŻENIA***
– bliskość dużego ośrodka miejskiego z zapleczem leczniczo-terapeutycznym, – rewitalizacja obszarów społecznych zagrożonych patologią, – usprawnienie przepływu informacji między instytucjami, – aktywizacja środowiska rodziców, – wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego, – zajęcia pozaszkolne w szkołach, – wyłonienie zespołu osób koordynujących realizacje programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – powołanie pełnomocnika ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – prowadzenie kampanii medialnych dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – możliwość pozyskiwania dodatkowych środków finansowych, – rozwój gospodarczy miasta, – możliwości integracji społeczności lokalnej poprzez imprezy lokalne, – szeroka profilaktyka dot. problemu przemocy w rodzinie w szkołach, – nowe rozwiązania legislacyjne , – współpraca z sąsiednimi samorządami, – zorganizowanie świetlicy terapeutycznej dla dzieci niepełnosprawnych z rodzin z problemem alkoholowym	– rozluźnienie więzi rodzinnych poprzez emigrację zarobkową, – popularyzacja szkodliwych wzorców zachowań przez media, – dominujące stereotypy, – utrwalenie się patologii społecznej, – niechęć do wdrażania nowych form profilaktycznych, – postępujące zubożenie społeczeństwa,

II. Cele i zadania miejskiego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. Zbudowanie skutecznie działającego systemu organizacyjo-informacyjnego dotyczącego przeciwdziałania przemocy.
2. Zmiana mentalności lokalnej na temat przemocy w rodzinie.
3. Wzrost liczby przeszkolonych osób przygotowanych do pomagania rodzinie z problemem przemocy.
4. Wzrost liczby placówek udzielających pomocy w środowisku lokalnym.
5. Stała edukacja środowiska lokalnego poprzez współpracę z lokalnymi mediami, systematyczne umieszczanie ulotek, plakatów, broszur w miejscach publicznych itp.

6. współpraca z podmiotami tworzącymi system pomocy ofiarom przemocy domowej w ramach Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.
7. współpraca z instytucjami i organizacjami statutowo zajmującymi się osobami doświadczającymi przemocy, sądem, policją, prokuraturą, ośrodkiem pomocy społecznej.
8. dalsze stosowanie procedury „niebieskich kart" przez policję, pomoc społeczną, miejską komisję.